בעזהשי"ת

ספר

מלחמות השם

חלק י"ב

בו יבוארו המכשולות הגדולות
במצב הדין תורה׳ס בעניני שלום בית

❖

קול קורא׳ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת

❖

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו - שנת תשנ"ג

ווײ־געשריי פון האַלמינער רב איבער׳ן מצב פון דין־תורה׳ס וועגן שלום בית

כ״ה   תשל״ס

בולעטין

פון הרב שלום יהודה גראָס

רב דקהל „מגן שאול״ ד׳האלמין ור״מ בישיבה וכולל „בית ישעי׳״ „מכון להוראה בשחיטות ובדיקות״

בעהמח״ס: אפיית המצות השלם (י׳ חלקים); גידולי יהודה (על הלכות ציצית); שו״ת זבחו זבחי צדק (על הלכות שו״ב); חינוך ישראל סבא (מדריך לחינוך הבנים והבנות); מדריך לצניעות; מנחת שלום (על הל׳ מזוזה); מנחת שלום (הדרכה לכשרות); מנחת יהודה (על חומר איסור „חלב עכו״ם״ ו„סימילאק״); נפש ישעי׳ (על מאכלות אסורות, ה״ח); קדושת ישראל (על הלכות יחוד); ושו״ס.

בס״ד

דער נביא (ירמי׳ יחזק׳) זאָגט „ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והי׳ בלבי כאש בוערת עצר בעצמותי ונלאתי כלכל ולא אוכל״ (ירמי׳ כ, ט).

איך באַנוץ די מאמר פון דעם נביא׳ס רייד אלס הקדמה צו מיינע רייד איבער דעם אָנגע־ווייטאָגטען פּראָבלעם פון דין תורה׳ס אין אַמע־ריקע, פון וועלכן עס הערט זיך אַזוי אָפט דער ווײ־געשריי פון די באַ׳עוול׳טע און באַטריב־טע, אָבער לײַדער בלייבט זייער געשריי א „קול קורא במדבר״ און מען קען אויף זיי זאָגן די ווערטער פון שלמה׳ע״ה „וראה את כל הע־שוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם״ וגו׳ (קהלת ד׳), טרערן פון באַרויבטע וואָס האָבן ניט קיין טרייסט.

פיל ווענדען זיך צו מיר מיט טענות היות איך גיב אַרויס ספרים און קום אַרויס אָפט אויך אויף די שפּאַלטען פון צייטונג מעורר צו זיין אויף פאַרשידענע פּרצות, הלמאי מען הערט נישט מיין שטימע אויך וועגן דער וואַקכאַ־נאַליע און הפקרות וואָס הערשט אין דעם פעלד פון דין תורה׳ס, וואָס פאַרדינט פאַרצוג אויף מעורר צו זיין.

איז הגם די זאַך ברענט אין מיר, אָבער דאָך האָב איך זיך אָפּגעהאַלטען פון אַלאַרמירען די עפנטליכקייט, און דאָס נאָך מיין ביטערער ערפאַרונג אויף דעם געביט פון כשרות וואָס איך בין געווען דער ערשטער צו אַלאַרמירען און רופען די עפענטליכקייט צו וואַכזאַמקייט דורך מיינע ספרים „נפש ישעי׳״, ז׳ חלקים, ווי אויך דורך אַנדערע וועגן פאַר וועלכע איך האָב באַצאָלט מיט אומענדליכע פאַרפאָלגונגען און רדיפות אויף דעם גרויזאַמסטען אופן, מיט דראָאונגען און פינאַנציעלער טאָטאַלער רואי־נירונג, וואָס ווען נישט זכות אבות וואָלטען מיר דאָס נישט אויסגעהאַלטען.

מיר האָבען גענומען מעורר זיין איבער ענינים ווי ציצית, מזוזות, יחוד, סימילאַק, זעוד וואָס באַרירט קיינעם נישט און קיינער האָט קיין ספק אין זיי, אָבער אדאַנק מיינע ספרים בין איך געוואָרען א צענטראַלער אַד־רעס וואו עס קומען אָן אַלע ווײ־געשרייען און האַרץ־רייסענדע עוולות, האָפענדיג ביי אונז צו געפינען א הערענדיג אויער, בפרט אין שלו׳ בית פּראָבלעמען, און מען ווענדעט זיך צו אונז, און מיר פּרובירען צו העלפען אויף א שטילן באַשיידענעם אופן ווי ווייט מעגליך, און ברענ־גען שלו׳, און דאָרט וואו שלו׳ האָט קיין באַזיס, צו דערפירן צו א גט און שיידונג.

אָבער לעצטענס ווען מיר האָבען זיך נענ־טער באַקענט מיט דעם פּראָבלעם זעען מיר אז וואָס מיר פאַרריכטען קומען אַנדערע און מאַכן קאַליע, און די אַנדערע זייען נישט קיין אַנ־דערע נאָר געלטזשיגערס, פאַרשטעלט מיט א רבנ׳ישען נאָמען און טראַכט, צו ווערען די אומגליקליכע מוזען אָנקומען צו דערפירען צו א גט (ועי׳ בספרי מנוחת שלו׳ עמוד ב׳ בא־ריכות).

אין די מערסטע פאַלן, ווען א פאָרפאָלק מוז זיך שיידען, איז עס ווייל די צווי זייען פון אַנדערע כאַראַקטערן, ווען דער יונגערמאַן אָדער פרוי איז פון אן אידעלער נאַטור און דער צד שכנגד איז נישט קיין אידעלע און איז זאָ־גאָר א גראָבער נאַטור און פאַרפאָלגט זיין אָדער איר בן־זוג אויף אן אומדערטרעגליכען אופן און עס בלייבט נישט קיין אַנדערע עצה ווי זיך צו שיידען, אָדער אַמאָל איז דאָס א גע־זונטהייט פּראָבלעם א.ד.גל. וואָס מאַכט אומ־מעגליך דאָס צוזאַמענלעבען.

ווען דער פאַרפאָלגער ווערט אויפגעפאָדערט פון א בי״ד צו געבן א גט, האָט ער באַלד אן אַדרעס פון א פּיפּיגען „בורר״ מיט וועמען עס קומט צו א דין תורה, און דער שטעלט באַלד אַרויס אַסטראָנאָמישע געלט־פאָדערונגען [illegible] נושא חן צו זיין ביי זיין קליענט דעם פאַרפאָל־גער און זיך ערווערבען א נאָמען אלס גוטער בורר און די״ת־געווינער, וועלכער מאַכט א[illegible] אומרעכטען פאַר רעכט, און דאָס ר״ל אין נאָמ[illegible] פון דער תורה, וואָס ער פאַרקרימט דעם פּשט און פעלשט. ווען דאָס איז ביי א געלט־דין־תורה איז דאָס גענוג טראַגיש און די פאַלג[illegible] קענען זיין היטערע, אָבער נאָך מער טראַג[illegible] און בלוטיג איז עס ביי א שלו׳ בית דין תורה ווען דער געלט־פרעסער זויגט אַרויס פו[illegible] בלוט־אָרימאַן בלוטיג געלט וואָס דער אָרי[illegible] ווערט רואינירט אויף דעם גאַנצן לעבן, נאָר ווייל דאָס געזוכער פון גט איז אין זיין האַנט.

אין פאַל ווען מען זעהט אַז דאָס צו[illegible] מענלעבען איז נישט מעגליך, איז דער מאַן א[illegible] פרוי מחויב צו געבן אָדער נעמען א גט, און דאָס געלט נעמען פאַר א גט איז אומבאַר[illegible] טיגט, בפרט נאָך ווען דער געלט־פאַרלאַ[illegible] איז דער מאַן וועלכער פרעסט אַרויס געלט נאָר ווייל ער האָט דעם גט־געזעצער אין האַנט, און ער איז ניט בעסער פון דעם באַנדיטישן הא[illegible] אַפּניק, און ווען די אַריינגעפאַלענע אומגל[illegible] ליכע משפחה איז נישט אומשטאַנד צו צושטעלן די פאַרלאַנגטע סומע פירט דאָס צו יאָרען [illegible] ליידן אין עיגון משפחה, וואָס עס איז באַק[illegible] ווי אונזערע חכמים האָבען פאַר דעם געזאָגט און אומערמידליך געאַרבעט. איז אנשטאָט רבנים וועלכע דאַרפן גיין אין זייערע [illegible] טריט זאָלען געבען צו פאַרשטיין דעם [illegible] אָדער פרוי נישט צו באַשטיין אויף זייער פאַ־דערונג וואָס איז נישט באַרעכטיגט אין די מערסטע פאַלן און עס איז נישטאָ קיין [illegible] ברכה אין אַזאַ געלט, און ווען דער פון אַר[illegible] ווייל איינעם געבען וועט ער געבען אויף יושר־דיגע אופנים, טוען זיי נאָך די אַזוי־גערופ[illegible] רבנים עדמוטיגען די גזילה, שומו שמים!

דעריבער קען איך נישט בלייבען פּאַסיוו און גלייכגילטיג, ווייל ראָס האָט שוין באַריבט די ששרונעס פון מיין האַרץ, וועלכע פילט [illegible] דעם ווייטאָג פון די בע׳עוול׳טע און איינאי[illegible] מיט זיי שרייען מיר אַרויס מיט א ווײ־געשריי, און הגם מיר האָבן נישט מאָמענטאַל קיין [illegible] ווי צו צוימען די איבלען און אונטערדריק[illegible] זייער רבנ׳ישע מאַסקע, דאָך האָבען מיר געפ[illegible] נען איין פּראַקטישע עצה וואָס מיר ווילן געבען פאַר די אַלע וואָס דאַרפען האָבען א דין ת[illegible] און האָבען נישט קיין צוטרוי צום בית [illegible] זאָלען זיי זיין פאָרזיכטיג ביים אונטערשרייבען די „שטרי בירורין״ וואָס די רבנים גיבען זיי פאַר דער דין תורה אונטערצושרייבן און פ[illegible] לאַנגען אַז די רבנים זאָלען זיך פאַרפליכ[illegible] צו געבען די שריפטליך דעם „מחייב דנתני״, דאָס הייסט א שריפטליכע ערקלערונג וואו זיס

זאל ערקלערט ווערען ווי פאלגענד — דאס און דאס זיינען געווען די טענות ותביעות פון די צדדים און אונזער פסק איז באזירט אויף די און די הלכה׳דיגע יסודות און טעמים.

און מיר ווילן אויפמערקזאם מאכען או אויפ׳ן דרך אין ארץ ישראל ביי די בתי דינים, וואו עס ווערט שריפטליך ערקלערט יעדער פסק דין און עס איז שוין ביז היינט ארויס 15 בענדער פון פסקים.

רבנים זיינען דאס מחויב צו טאן אויב איך פארלאנגט דאס. מיר גיבן דא קורצע אויסצוגן פון פוסקים: עי׳ סמ״ע חו׳ סי׳ יד ס״ק כד צריך לצאת ידי שמים ולתת הטעם עיי״ש וכן מבואר בשו״ת מהר״ת אור זרוע סי׳ יג הנכון לכל ירא שמים לכתוב מאיזה טעם דן אותו עיי״ש וכן כ׳ בשל״ה פ׳ משפטים קבלה מאביו כי צריך הדיין להודיע מאיזה טעם דנו בכל ענין אפילו אין בע״ד חושדו כדי להפיס דעתו ע״ש ועי׳ בת׳ שו״מ ח״ג סי׳ ק״א ע״ש ועי׳ קובץ הפוסקים ח״ב ע׳ רפ״ס בשם ת׳ שערי ישוע דאפי׳ בפשרה חייב לומר מהיכן דנו דגם הפשרה צריך להיות קרובה לדין לפי הטענות. ומשו״ה אם הבע״ד אומר הודיעו מהיכן דנתם חוץ מן השורה חייב הפשרן להסביר ולתת טעם לדברים דהא התוס׳ והרא״ש תלו טעם הדבר משום והייתם נקיים מה׳ ומישראל דכיון דגם הפשרה צריך להיות קרובה לדין אין נקי לשמים ולבריות אם הבע״ד צעק ולא נענה וכו׳. פון די אלע פוסקים איז צו זעהן אז רבנים זיינען מחויב צו ערקלערן אויף וואס זייער פסק איז געבויט אויב ער איז א ירא שמים, און מען האט רעכט דאס צו ווייזען פאר אנדערע רבנים צו זעהן צי עס איז ריכטיג זייער פסק, עי׳ שו״ת הל״ח סי׳ כג ע״ש נוב״י תו״מ א׳. און הגם מיר ווייסען אז עס זייען דא רבנים וואס אנטזאגען זיך דאס צו טאן, איז דעם סוד הערפון דערציילט אונז דער נודע ביהודה ת׳ תו״מ סי׳ א׳ וז״ל: יפה הורה שבודאי אפי׳ אם אין טעם לחושדו אעפ״כ צריך ליתן בכתב הטענות והפסק וכו׳ ובפרט בדורנו שהטעות מצוי׳ ולא חשוד אצלי שום רב שימנע מלעשות כן אם לא שיודע באמת שלא דן בצדק או בזדון או בשגגה וגם לבו וכוש מלהודות על האמת שטעה ע״ש. הערען מיר קלארע דיבורים. איז אויב דאס איז געזאגט אין דור פון נודע ביהודה מיט 200 יאר צוריק, געוויס היינט, בפרט דא אין אמעריקע, וואו מיר הערן אפט פון סקאנדאלען וואס קומען פאר, איז דער בע״ד בארעכטיגט צו האלטן יעדען פאר א חשוד און פארלאנגען אן אויפקלערונג אויף דעם פסק, אז אויב דער בי״ד אנטזאגט זיך, הייבט איך אויף און זאגט א גוטען טאג, ווייל די אורזאך זאגט איך דאך דער בי״ב און איך מעגט אים גלייבען.

בהשי״ת יגדור פרצותינו וישוב שופטינו כבראשונה. בכבוד רב,

ה״ק שלוי יודא גראס
אבק״ק האלמין יצ״ו

נ.ב. אונזערע ווערטער זיינען ניט געצילט געגען רבנים אין אלגעמיין חס ושלום, נאר געגן די באקאנטע דין תורה פירערס ביי וועמען די דין תורה איז א פראפעסיע ווי אנדערע פראפעסיעס וועגן וועלכע ס׳האט זיך אויסגעדריקט הרהגה״צ דער דעברעצינער רב שליט״א אין זיין שבת הגדול דרשה אז זיי זיינען פאראנטווארטליך פאר אלע אומגליקען ל״ע און ווי ער רעדט באריכות אין דעם ענין אין זיינע ספרים שו״ת באר משה חלק ג׳ און חלק ה׳. מיר לאזען אויס מיט די ווערטער פון נודע ביהודה זצ״ל „פארמעגען פון אידן אין דעם ביטערן גלות איז דער משפט, ווער עס בארירט עס באריהרט ער דעם שווארצאפעל פון אידישן פאלק, און ווער עס ראטעוועט אפ דאס פארמעגען פון די הענט פון די צוטרעטער איז עס גלייך ווי ער וואלט געראטעוועט דעם גאנצען כלל ישראל.